

Základní škola sv. Voršily v Olomouci

Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

Fantasy

Závěrečná práce

Autor: Karel Fojtík, Marek Raš'ák

Třída: IX

Vedoucí práce: Mgr. Martin Nešpor

Olomouc 2009

Obsah

1. Fantasy	3
1.1 Dělení Fantasy	3
2.0 Christopher Paolini.....	4
2.1 Životopis	4
2.2 Tvorba	4
2.3 Hodnocení.....	4
2.4.1 Eragon	5
2.4.2 Eldest.....	5
2.4.3 Brisingr	5
3. J. R. R. Tolkien	6
3.1 O autorovi.....	6
3.2 Díla	8
3.2.1 Hobit.....	8
3.2.2 Pán Prstenů	9
Závěr	11
Prameny	11
Resumé	11

1. Fantasy

Fantasy je umělecký žánr, používaný především v literatuře a filmu, ale i ve výtvarném umění, založený především na užití magie či jiných nadpřirozených prvků (bájně bytosti, bohové, démoni). V anglosaském světě je však fantasy označení pro jakékoliv dílo fantastického žánru, které není science fiction. Žánr je stejně jako příbuzné žánry science fiction a horror definován především rekvizitami a prostředím kam je dílo situováno.

Svět (nazývaný často „druhotný svět“), ve kterém se příběh odehrává, je většinou nezávislý na našem, v některých případech je s naším nějak spojený (Letopisy Narnie), či se děj odehrává přímo v našem nějak pozměněném světě (žánr alternativní historie a současné fantasy).

Původ fantasy lze spatřovat především v mýtech, pohádkách, středověkých legendách a rytířských eposech. Vznik klasického fantasy lze však spatřovat až v druhé polovině 19. století u autorů jako **George MacDonald** a **lord Dunsany**, masivnější nástup přišel s díly **J. R. R. Tolkiena** a **R. E. Howarda** v první polovině 20. století.

Typické prostředí fantasy děl je inspirováno reálným starověkem a středověkem.

1.1 Dělení Fantasy

- 1) Alternativní historie
- 2) Současná fantasy
- 3) Mýtické fantasy
- 4) Steampunk
- 5) Vysoká fantasy
- 6) Historická fantasy
- 7) Meč a magie
- 8) Komická fantasy
- 9) Temné fantasy
- 10) Pohádkové fantasy
- 11) Science fantasy

2.0 Christopher Paolini

2.1 Životopis

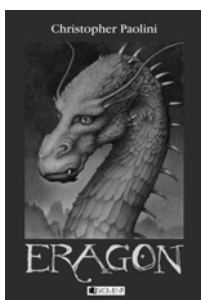
Christopher Paolini (**nar. 17. listopadu 1983**) je **americký spisovatel**. Trvalá láska k příběhům a vědeckofantastické literatuře inspirovala Christophera Paoliniho k tomu, aby v patnácti letech, kdy v rámci domácí výuky dokončil školu, začal psát první verzi románu Eragon. V devatenácti letech se stal podle deníku The New York Times nejprodávanějším autorem. Christopher žije v Montaně, kde jeho představy o Alagaësii podněcuje divoká příroda.

2.2 Tvorba

Christopher již od malička psal krátké příběhy a rád navštěvoval knihovnu, kde četl knihy žánru fantasy. Když psal, rád se nechával inspirovat vážnou hudbou. Poslouchal například Beethovena nebo Wagnera. Svoji první verzi Eragona napsal v patnácti letech. Nikdy jí nechtěl publikovat, psal pro radost. Všechny postavy si vymýšlel, kromě čarodějnice Angely, ve které najdete jeho sestru. Po několika letech tuto první verzi upravil a dal přečíst rodině. Všichni byli z díla nadšeni. Poté sjednotil grafickou úpravu knihy a navrhl i mapu, která se objevila ve vydání knihy. Kniha přišla poprvé do tisku. Objevila se v knihovnách a školách. V roce 2002 byla kniha vydána v rodinném nakladatelství jeho rodičů, Paolini International LLC. Kniha poté vyšla v nakladatelství Knopf Books for Young Readers a dalších v jednotlivých překladech. U nás vyšla v nakladatelství Fragment. Paolini o příběhu tvrdí, že ho změnil stejně jako hlavního hrdinu, Eragona.

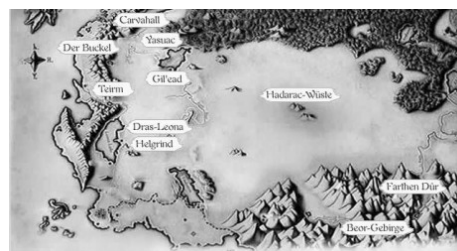
2.3 Hodnocení

Christopher Paolini je podle mě skvělý autor. Jako jeden z mála si vytvořil pro svůj příběh vlastní zemi, národy i jazyk. Jeho díla se výborně čtou, jsou totiž plné napětí a akcí. Myslím, že tento mladý autor má neobyčejně velké nadání, když ve svých patnácti letech dokázal napsat dílo, které by, myslím, mohlo konkurovat i slavnému LOTRovi.

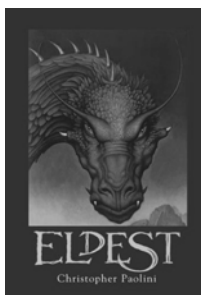

2.4.1 Eragon

**Jeden chlapec ...
Jeden drak ...
svět dobrodružství ...**

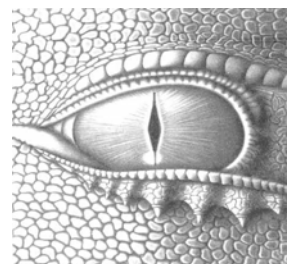

Když Eragon najde v lese naleštěný modrý kámen, myslí si, že chudého farmářského chlapce potkalo štěstí; možná za něj koupí maso na zimu pro svou rodinu. Ale když se z kamene vyklubou dračí mládě, Eragon si brzy uvědomí, že narazil na odkaz skoro tak starý, jako je samo Království.

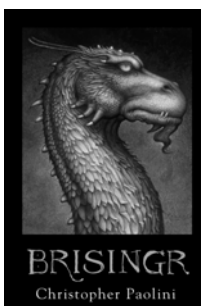

2.4.2 Eldest

**Šíří se temnota ...
přichází beznaděj ...
vládne zlo ...**

Pokračování fantasy bestselleru Eragon z pera Christophera Paoliniho opět dobývá svět! Eragon cestuje se Safirou do elfského města Ellesméry, aby podstoupil výcvik v kouzlení a boji, životně důležitých dovednostech Dračího jezdce. Ztrácí jistotu, neví, komu může věřit a osud království, v němž temná ruka krále rdousí veškerý vzdor, leží i nadále právě v jeho rukou. Druhý díl trilogie Odkaz Dračích jezdců.

2.4.3 Brisingr

**Přísahy složeny ...
osvědčená věrnost ...
střetnutí sil ...**

Přísahy, zkoušky oddanosti, mocné síly se střetnou... Bitvou na Hořících pláních boj s Královstvím zdaleka neskončil a zdá se, že v

nadcházejícím střetu bude Galbatorixův Jezdec mocným protivníkem. Eragona se Safírou proto čekají další zkoušky v boji, ale v příběhu už nejde jenom o ně... Stejně jako Eragon a Eldest, i Brisingr je plný napětí, nečekaných odhalení a zvratů, ve kterém nechybí ani Safířin něžný humor.

3. J. R. R. Tolkien

Britský spisovatel, jazykovědec a profesor anglického jazyka a literatury John Ronald Reul Tolkien je považován za stěžejního autora fantasy literatury a za otce žánru moderní high fantasy. Pro neutuchající popularitu, o čemž svědčí i počet prodaných výtisků jeho knih, je John Ronald Reul jedním z nejoblíbenějších autorů fantasy literatury vůbec.

3.1 O autorovi

Anglický prozaik, filozof a literární kritik J. R. R. Tolkien se narodil v jihoafrickém Bloemfontienu, po smrti otce roku 1895 však odjel s matkou do Británie, kde také absolvoval střední školu i univerzitu. V roce 1919 získal v Oxfordu diplom staroanglického jazyka a literatury. Od roku 1920 vyučoval Angličtinu na univerzitě v Leedsu. Po pěti letech se stal v tomto oboru profesorem.

Jeho první publikovanou prací byl "Slovník střední angličtiny" v roce 1922 po němž následovalo vydání středověké romance "Sir Gawain a Zelený rytíř" v roce 1925. Přeložil také mnoho staroanglických a středoanglických literárních děl do moderní angličtiny.

Během svého dlouhého života zveřejnil množství odborných literárně historických studií a řadu drobných pohádkových příběhů. Proslavil se ovšem teprve v podstatě pohádkovou knihou Hobit (The Hobbit; 1937, česky 1979), na níž později navázal trilogií Pán prstenů (The Lord of The Rings; 1954 - 5, česky 1990 – 2) a epos Silmarillion (The Silmarillion; 1977, česky poprvé 1992). Všechna tato díla těží z autorovy vynikající znalosti starogermánské a keltské mytologie, odehrávající se ve fiktivních krajích a přináší obecné poselství o smyslu života a dějin. Tolkien miloval společnost a také anglický venkov, podle nějž vytvořil i domov Hobitů, jedněch z hrdinů

jeho knih, který nazval Kraj. Několik svých knih dokonce sám ilustroval, protože byl i zručný malíř.

Ústředním motivem těchto knih je souboj dobra se zlem. Ačkoliv to sám autor často popíral, k atmosféře knih významně přispěla doba jejich vzniku - období 2. světové války a poněkud bezútěšné roky před a po ní. Tolkienovy vypravěčské schopnosti, mimořádný jazykový cit a nesporný básnický talent (který se projevuje zejména v písních a verších, které doplňují epickou linii příběhů) učinily z jeho děl literární skvost.

Tolkien je ne nadarmo považován za pravého otce žánru fantasy. Jako první dal obraz všech různých mytologických postav a hlavně ras jako jsou například Elfové, Enti, Hobiti a Trpaslíci, díky jeho popisu je nemyslitelné, aby v moderní fantasy byli Elfové spojováni s podzemím nebo Trpaslíci s lesem a jeho přírodou. Díky němu se také stal žánr fantasy velmi populární a kritiky uznávaný. Nebyl již považován za směr sci-fi, jak bylo do té doby tvrzeno, ale za plnohodnotný a samostatný žánr, který se od ostatních rozlišuje nezaměnitelnými prvky.

Tolkien zemřel 2. září 1973 na dovolené v Bournemouth na důsledky akutního zánětu žaludečního vředu. Byl zde pohřben se svou ženou na Wolvercote Cementary v severním Oxfordu.

Obrázek č. 1 – mladý Tolkien (vlevo) vedle svého bratra Hilaryho

Obrázek č. 2 – Tolkien ve studentských letech

Obrázek č. 3 – Tolkienova žena Edith

Obrázek č. 4 – J. R. R. při nástupu do armády

Obrázek č. 5 – Tolkien při předávání čestného doktorátu

3.2 Díla

J. R. R. Tolkien napsal celkem 63 knih a sbírek. Najdeme mezi nimi pohádky, poezie, vědecké práce, překlady a další žánry. Avšak z hlediska čtenářů fantasy literatury, jsou nejdůležitější knihy *Hobit* a *Pán Prstenů*.

3.2.1 *Hobit*

Úryvek z knihy *Hobit*, aneb cesta tam a zase zpátky:

„Cesta jde pořád dál a dál
kupředu, pryč jde od mých vrat.
Daleko už mi utekla
a musím za ní pospíchat.
Na těžkých nohou dám se vést
a k větší cestě, nežli znám,
tam, kde se stýká mnoho cest.
A potom kam? To nevím sám.“

Kniha Hobit začíná, když se jednoho dne objeví u kulatých dveří hobita Bilba Pytlíka velký čaroděj, Gandalf Šedý, a s ním třináct trpaslíků: nikdo jiný než sám Thorin Pavéza, potomek králů, a jeho dvanáct druhů ve vyhnanství. S nimi hobit vyráží – k vlastnímu trvalému údivu, a zprvu velmi neochotně hledat velké bohatství, v podobě trpasličího pokladu. Cestou je čekají mnohá dobrodružství – bojují s obřími pavouky, se skřety i vrčky, navštíví Medděda, pána Lesa, vyzrají na hloupé zloby a vyvážnou ze zajetí lesních elfů, to samozřejmě jenom s pomocí již „otrkaného“ Bilba. Zprvu vyděšený hobit v sobě nachází nečekanou odvahu a získává si tak respekt trpaslíků; v jedné temné slují potkává podivného slizkého tvora jménem Glum a lstí a náhodou od něj získá kouzelný prsten, který propůjčuje majiteli neviditelnost. Nakonec dorazí k osamělé hoře draka Šmaka, který stráží poklad, a závěrečná bitva může začít.

Příběh Hobita je fantastický, pohádkový a „dětský“. Na rozdíl od Pána prstenů nebo Silmarillionu to totiž kniha pro děti je. Nicméně kniha pro děti napsaná tak mistrně, vtipně a vynalézavě, že se jí pobaví i mnohý dospělý. Tolkien nepřipustil, aby kniha příliš zvažněla nebo dokonce získala dospělý tón, ale držel se svého původního záměru pobavit vlastní a snad i cizí děti. A to se mu daří. Autor zde prokázal velký vypravěčský talent a smysl pro příběh. Kouzelný svět, který nám autor předkládá, čtenáře rychle vtáhne, až je mu téměř líto, že se musí vracet do šedé reality. Tolkien tuto knihu výjimečně opatřil vlastními barevnými ilustracemi a také vlastnoručně nakreslenými mapkami, které ještě usnadňují orientaci. Text je proložen mnohými básničkami, i když zde jsou to spíš říkanky než vážná poezie, včetně neodolatelného hádankového souboje Bilba a Gluma. Není ani divu, že se kniha záhy po vydání stala bestsellerem a nakladatelství Rayner a Unwin požádalo Tolkiena, aby napsal pokračování...

3.2.2 *Pán Prstenů*

Příběh Pána Prstenů začíná podobně jako Hobit. Zestárlý Bilbo Pytlík z Kraje pořádá oslavu svých narozenin, po proslovu k hostům si nasadí kouzelný prsten, který získal v Hobitovi, a zmizí. Tajně pak předá kouzelný prsten svému oblíbenému synovci Frodovi a odchází z Kraje. Čaroděj Gandalf Šedý Frodovi vyjeví, že tento prsten je ve skutečnosti Jeden prsten, který kdysi ukoval sám temný pán Sauron. Tento prsten vládne nad všemi ostatními Prsteny moci a Sauron velmi touží se ho zmocnit – kdyby jej získal, získal by zároveň moc nad celou Středozemí. Frodo je proto nucen utéci spolu s přáteli z rodného Kraje. Přes různá zoufalá nebezpečí, včetně pronásledování temných Mordorských jezdců, se dostanou do Roklinky, domova elfů moudrosti. Tam se koná velká Rada, na níž je rozhodnuto pokusit se o zničení Prstenu, a Frodo je ustanoven jako Ten, jenž ponese Prsten. Poté jsou vybráni společníci Prstenu, kteří mají Frodovi pomáhat na jeho výpravě, aby pokud možno došel k Ohnivé hoře v Mordoru, zemi Sauronově, kde jedině se dá prsten zničit. Mezi devět členů Společenstva jsou vybráni zástupci lidí, trpaslíků, elfů i hobitů; vůdcem se stává čaroděj Gandalf. Pán prstenů sleduje putování Společenstva prstenu za svým posláním a po rozdělení Společenstva pak jednotlivé osudy jeho členů až do konečného střetu dobře se zlem.

Příběh obsahuje velké množství epizod a vedlejších linií. Sledujeme Společenstvo, jak prochází obřimi temnými dómy trpasličí říše či jak na chvíli zakotví v libezné, bezčasé a nadzemsky nádherné elfské lesní říši Lothlórien.

Autor nás nechá nahlédnout do říše obživlých stromů – entů, v čele s věkovitým lesním vládcem Stromovousem. Navštívíme velkolepá města králů i děsivé temné věže Nepřítele; jsme svědky chrabrých i zoufalých činů a hrdinských bitev. Tolkien je mistrem popisu – dokáže čtenáře vtáhnout do své kouzelné země, vytvořit tu pravou atmosféru, vystihnout náladu. Je schopen vykreslit před námi fantastické, nadpozemsky krásné i krutě děsivé scénérie, dokáže věnovat pár desítek stránek jen popisu kouzelného lesa. Nutno ovšem říci, že v některých pasážích přílišná popisnost poněkud unavuje. V knize však rovněž není nouze o napínavé scény, při kterých se tají dech, jako je přechod hobitů přes děsivé Mrtvé močály, ze kterých na ně zírají sinálé tváře nebožtíků, či boj hobita Sama s obří pavoučicí Odulou. Tolkien však nezapomíná poskytnout svým hrdinům včas

oddech od nebezpečí a obzvláště v první knize odlehčuje tíživé situace vlídným humorem.

Někteří kritici vyčítají knize také to, že v ní vystupují příliš ploché a schematické postavy. To může být do jisté míry pravda, některé postavy trpaslíků a elfů mohou působit poněkud jednorozměrně, ale do jisté míry i proto, že v knize představují typické představitele své rasy. Jiné postavy jsou však vyličené tak sugestivně, že jejich obraz zůstává po přečtení knihy čtenáři dlouho před očima, i když jednotlivé spletité dějové úseky už z mysli vymizely...

Závěr

Toto téma jsme si vybrali, neboť je nám oběma relativně blízké. Literatura fantasy nás baví, vyrůstáme na ní, ať už na té, která je zpracována ve filmu, nebo v knize. Tato práce nám pomohla naučit se zpracovávat informace. Na základě dohody jsme měli možnost oba zpracovat dílo, které známe, takže jsme měli práci o to lehčí.

Prameny

www.wikipedia.org
www.maturita.cz
www.ld.johannesville.net/tolkien
www.eragon1.net
www.tolkien.nazory.cz

Resumé

CS Tato práce pojednává o fantasy literatuře. Obsahuje informace o světových spisovatelích fantasy literatury a jejich dílech. K této práci jsou přiloženy obrázky k tématu a citace různých autorů.

EN This project discuss about fantasy literature. It contains information about world witters in the literature and their works. This project include pictures of the subject and citation of the autors.